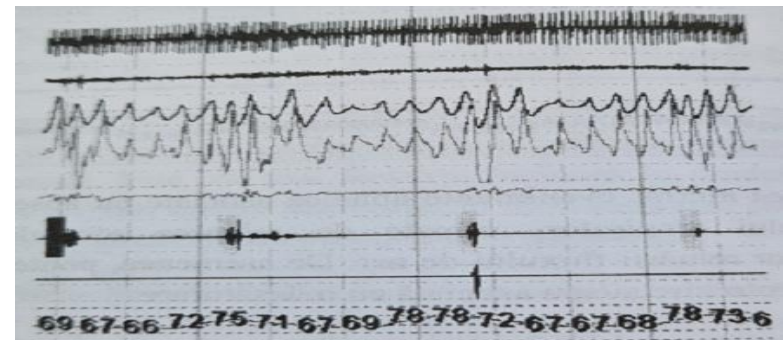
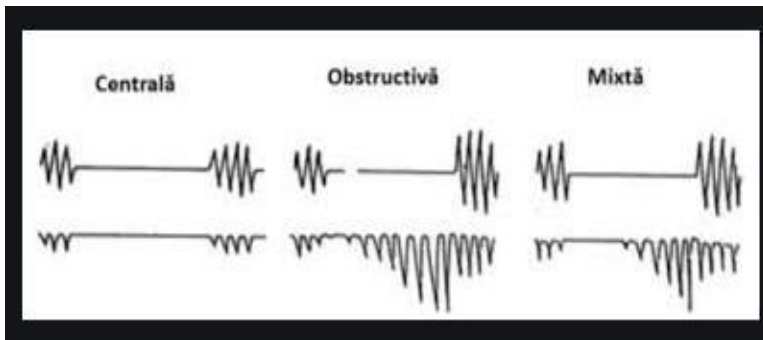

Controlul eficient al Sindromului de Apnee Obstructivă în somn

Asist. Univ. Dr. Mihaela Trenchea,
Prof. Univ. Dr. Oana Arghir

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Definiție

- episoade repetate de obstrucție completă sau parțială a CAS determinată de pierderea tonusului musculaturii faringelui în timpul somnului, dar cu păstrarea activității musculaturii inspiratorii.

- devine simptomatic și manifest clinic:
  - la ≥ 10 evenimente respiratorii (apnei și/sau hipopnei) pe ora de somn
  - la ≥ 100 de evenimente respiratorii (apnei și/sau hipopnei) pe toată durata somnului.

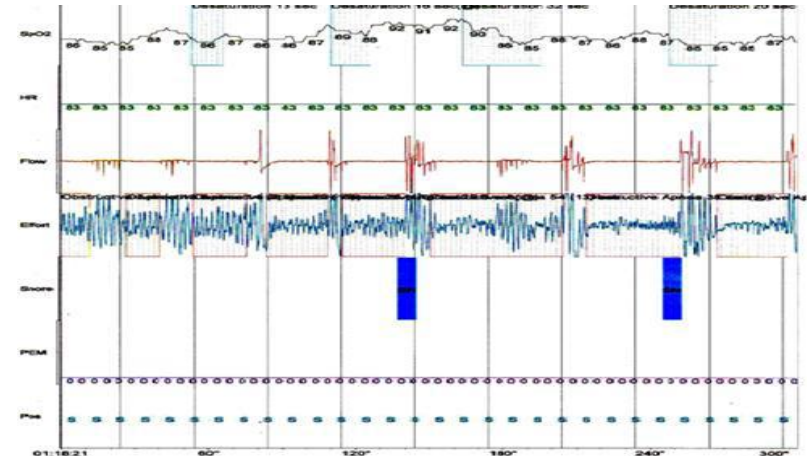
Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn - Diagnostic

- prezența a 2 din următoarele criterii, A și B sau C (ICSD-3 din 2014*)

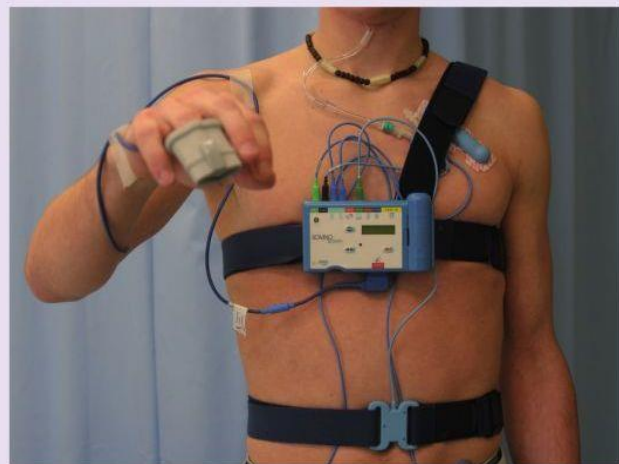
A. Prezența uneia sau a mai multora dintre următoarele:

- somnolență diurnă neintenționată, somn neodihnit, oboseală sau insomnie;
- treziri nocturne cu oprirea respirației, sufocare sau gâfâit;
- sforăit și întreruperea respirației raportate de partenerul de somn sau alt observator;
- morbidități coexistente: HTA, DZ tip 2, boală coronariană, ICC, FiA, AVC, tulburări cognitive.

B. PG/PSG - 5 sau mai multe evenimente respiratorii pe ora de somn (apnei/hipopnei).

C. PG/PSG - 15 sau mai multe evenimente respiratorii (apnei/hipopnei) pe ora de somn chiar în absența simptomelor.

Source: Expert Rev Resp Med © 2011 Expert Reviews Ltd

DIAGNOSTIC PG versus PSG

- Flux respirator
- SaO₂
- Efort respirator

- Pozitie
- Sforait
- +/- EKG
- +/- EMG

+

☐ Pozitie	☐ EEG
☐ Sforait +	☐ EOG
☐ EKG	☐ EMG

- Din toate tulburarile respiratorii in timpul somnului, PG poate identifica doar SASO.
- Pentru toate celelalte e nevoie de PSG.

PG ← INDICAȚII → PSG

- Alternativa la PSG pt **diagnostic de SASO** la **pacientii cu probabilitate mare pretest de SASO moderat sau sever;**
- Pentru diagnosticul SASO la pacientii la care **PSG în laborator nu este posibil** (imobilitate, siguranță, boli critice)
- Sindrom de apnee în somn (obstructiv, **central**, mixt)
- Respiratie Cheyne-Stockes
- Sindrom de hipoventilație alveolară
- Persistența/recurența simptomelor de SAS sub tratament
- Disfuncție ventriculară diastolică sau sistolică
- Boli neuromusculare asociate cu somnolență diurnă
- Narcolepsie / hipersomnie
- Evaluarea comportamentului violent în timpul somnului (implicatii legale)

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn - Severitate

- **ușoară** : $5 < \text{IAH} < 15$ pe ora de somn;
- **moderată** : $15 < \text{IAH} < 30$ pe ora de somn;
- **severă** : $\text{IAH} \geq 30$ pe ora de somn.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Obiective terapeutice

- Eliminarea evenimentelor apneice nocturne și a hipoxiei intermitente = **obiectiv cheie pentru controlul eficient al SASO**
- Îmbunătățirea simptomelor - **dispare sforăitul, elimină fragmentarea somnului, sporește vigilența în timpul zilei.**
- Ameliorarea calității vieții și siguranța activității la locul de muncă
- Consecințele SASO - cardiovasculare și metabolice

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Conduite terapeutice

1. Comportamentale:

- reducerea excesului ponderal,
- abandonul fumatului,
- evitarea alcoolului,
- evitarea medicamentelor care accentuează suplimentar somnolența diurnă și agravează IAH (sedative, antidepressive, neuroleptice, miorelaxante),
- tratarea obstrucției nazale în colaborare cu medical ORL,
- terapie conservativă pozițională pentru apneile dependente de poziția de decubit dorsal,
- igiena somnului și evitarea situațiilor care duc la deprivare de somn.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Conduite terapeutice

2. Farmacologice - valoare paleativă:

- substanțe cu efect stimulant asupra musculaturii CAS (protriptilina - analeptic respirator care diminuează somnolența diurnă și apneile, fără a reduce numărul microtrezirilor),
- substanțe cu efect stimulant respirator (acetazolamida - crește ventilația alveolară, crește contracția mușchilor inspiratori și ameliorează somnul dar fără modificarea simptomelor subiective),
- agenții de modafinil și armodafinil sunt singurele substanțe aprobate pentru tratamentul SDE care persistență sub terapie mecanică adecvată cu presiune continuă pozitivă (CPAP) la pacienții SASO.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Conduite terapeutice

3. *Chirurgicale*

- Uvulo-palato-faringo-plastie (UVPP)
- Traheostomie
- Chirurgie bariatrică
  - scop – restricție calorică și/sau pierdere în greutate prin sindrom de malabsorbție.
  - îmbunătățește calitatea somnului, reduce somnolența diurnă, îmbunătățește calitatea vieții, scade utilizarea PAP, scade utilizarea cerinței de creștere presională PAP.
  - Bypass gastric - procedura cu cel mai mare succes în ameliorarea și/sau rezolvarea SASO, urmat de gastroplastie, banding-ul gastric fiind procedura cea mai puțin eficientă.
- Alte tehnici chirurgicale nerecomandate -avansarea mandibulară, testarea suprahioidiană, intervenții chirurgicale nazale.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Conduite terapeutice

4. **Terapie mecanică presională pozitivă CPAP** (*continuous positive airway pressure*) sau **BiPAP** (*bi-level positive airway pressure*)
- Principiul PAP = furnizează o coloană de aer sub presiune pozitivă printr-o interfață (mască nazală/facială), cu rol de atelă pneumatică la nivelul CAS ce previne colapsul faringian și acționează la toate nivelurile potențiale de obstrucție.

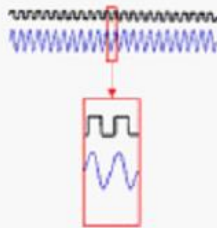

CPAP

BiPAP

Bi-Level

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Conduite terapeutice

Terapia presională CPAP/ BiPAP - "standardul de aur" al tratamentul SASO, indicată în:

- ❑ IAH ≥ 15 evenimente/h;
- ❑ ≥ 5 IAH < 15 evenimente/h, cu oricare dintre următoarele:
  - = somnolență diurnă (confirmată prin SSE ≥ 10 puncte) sau somnolență diurnă inexplicabilă în momente nepotrivite (în timpul mersului, conversației sau mâncatului) sau somnolență care afectează regulat activitățile zilnice;
  - = tulburări cognitive sau afecțiuni ale dispoziției;
  - = HTA;
  - = boală cardiacă ischemică;
  - = istoric de AVC;
  - = aritmii cardiace;
  - = hipertensiune pulmonară.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – terapie CPAP

- Pentru pacienții cu ocupații speciale ce necesită o vigoare deosebită (piloți de avion, ambarcațiuni navale, șoferi) se recomandă inițierea CPAP chiar la pacienții asimptomatici la $5 < \text{IAH} < 15$ pe ora de somn;
- Efecte adverse minime, cele mai frecvente complicații fiind datorate măștii:
  - uscăciunea gurii
  - epistaxis
  - leziuni ale dermului datorită măștii și transpirației
  - rinoree
  - congestie nazală
  - uscăciunea ochilor
  - distensie gastrică

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – terapie CPAP

- Tipul măștii este foarte important în aderența și persistența pacientului la terapia PAP - fără pierderi presionale
  - potrivită nevoilor pacientului
- Efectele adverse se pot corecta ușor:
  - materiale de bună calitate
  - educația pacientului
- Congestia nazală prin rinită alergică – steroizi topici, antihistaminice, antileucotriene, temporar decongestionante
- Uscăciunea ochilor – măști personalizate
- Aparate CPAP prevăzute cu dispozitiv de umidificare și încălzire a aerului pentru creșterea confortului local și scăderea rezistenței mucoasei cu 50%, precum și adaptor pentru livrarea oxigenului
- Utilizare eficientă = minim 4 ore pe noapte și în timpul somnului de după amiază – tratament de lungă durată, probabil toată viața

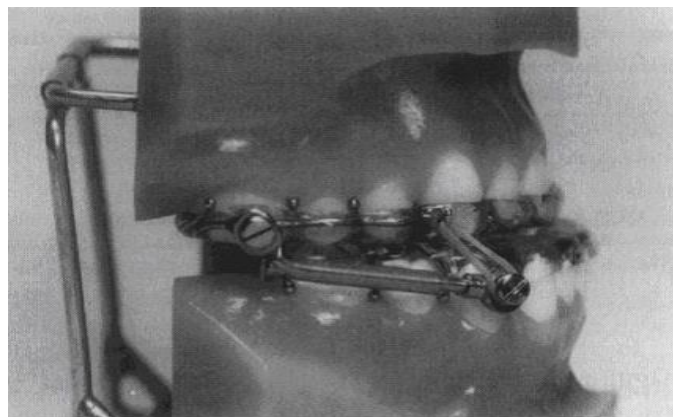
Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn – Management terapeutic

Inițierea tratamentului va fi precedată de:

- ❑ Dg corect: PG sau PSG + examinări complementare a afecțiunilor asociate
- ❑ Informarea pacientului privind boala, modul de producere, modalități terapeutice și importanța aderenței la terapia de lungă durată,
- ❑ Utilizarea de aparate de bună calitate,
- ❑ Evaluarea presională adecvată pentru obținerea maximală a beneficiilor
- ❑ Tratament optim dacă IAHL < 5 evenimente pe oră.
- ❑ Monitorizare subiectivă (clinică) și obiectivă (descărcarea datelor) inițial lunar, la 3-6 luni, apoi anual.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn - Managementul formelor ușoare și moderate

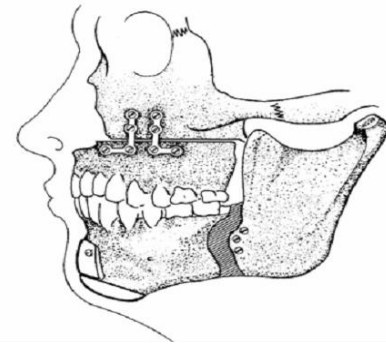
1. Complanța la CPAP - 50% la 5 ani.
2. Scăderea ponderală
  - foarte utilă în SASO, dificil de realizat.
  - scăderea cu 10% scade IAH cu 25%
3. Evitarea poziției supin din timpul somnului – se pot utiliza dispozitive tip “rucsac” care împiedică pacientul să se așeze în somn în poziție supină.
4. Dispozitivele orale – alternative la CPAP în cazurile ușoare.
5. Chirurgia (UVPP) - la pacienți selectați cu SASO formă ușoară, dar e mai potrivită pacienților cu sforăit nonapneic.
6. Diferiți agenți farmacologici au fost evaluați în OSAS, cu rezultate în general nesatisfăcătoare.

Sindromul de Apnee Obstructivă în Somn - Managementul formei severe

1. CPAP- opțiune de elecție.
2. Altele – nonresponderi la CPAP, când nu este tolerat:
scădere ponderală, poziție non-supin.
3. Măsurile de a avansa mandibula:
  - = dispozitive orale
  - = Osteotomia maxilo-mandibulară cu lărgirea căilor superioare și reducerea colapsibilității - foarte rar...
  - = Doar la pacienții tineri, slabi și foarte motivați.
4. Intervenția chirurgicală asupra căilor aeriene superioare (UVPP) și ablația prin radiofrecvență - nu în cazurile severe.

Concluzii

Beneficiile tratamentului CPAP

- Menținerea deschisă a CAS în timpul somnului;
- Regresia și/sau dispariția apneilor, hipopneilor, sforăitului
- Ameliorarea arhitecturii somnului – crește durata și calitatea somnului, normalizarea timpului aferent diferitelor stadii ale somnului, crește somnul REM, dispariția microtrezirilor
- Diminuarea SDE
- Refacerea fizică și psihică
- Ameliorează complicațiile direct legate de SAS: HTA, tulburări de ritm cardiac, tulburări cognitive,
- Reinsertie profesională și socială
- Scade riscul de accidente
- Efect protector coronarian¹
- Scade cu 50% riscul de accidente coronariene și a Fia¹ și cu 70% a AVC²

Vă mulțumesc!